

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky
Štefánikova 2
811 05 Bratislava

Bratislava 8. decembra 2019

Vec: Žiadosť o zváženie využitia kompetencie podľa článku 87 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

Vážená pani prezidentka Slovenskej republiky,

obraciame sa na Vás ako skupina expertov, ktorá vykonáva svoju záujmovú činnosť na platforme občianskeho združenia Učená právnická spoločnosť, o. z. (UčPS), ktoré sa ako slobodná a nezávislá organizácia tretieho sektora dlhodobo (už viac ako 10 rokov) venuje najmä problematike správneho práva a športového práva.

Členovia a spolupracovníci UčPS sa ako experti a uvedomelí občania Slovenskej republiky podieľali v rokoch 2013 až 2016 na tvorbe štátnej legislatívy v oblasti športu, konkrétne na príprave zákona č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorých návrhy boli pripravené cestou širokej celospoločenskej a odbornej diskusie, transparentne, participatívnym spôsobom. Súbežne sme sa podieľali na implementácii oboch uvedených zákonov do praxe zorganizovaním ôsmich ročníkov konferencie „Šport a právo“, viac ako 50 seminárov, verejných dišpút a okrúhlych stolov k športovým témam, vytvorením vzorových zmlúv, predpisov, manuálov a odporúčaní pre športové organizácie. Vypracovali sme niekoľko sto odborných článkov, prezentácií a vyše 500 odpovedí na časté otázky v 21 tematických okruhoch. Publikovali sme 25 vydaní odborného časopisu Magister Officiorum v elektronickej i tlačenej podobe. To všetko je pre slovenskú spoločnosť a športovú obec prístupné bezodplatne na stránke www.ucps.sk.

Snažíme sa našou činnosťou, najmä vzdelávacími aktivitami podporovať zvyšovanie zodpovednosti a znalostného manažmentu v športovej obci. Pôsobíme na subjekty športovej obce, aby dodržiavali platnú právnu úpravu a snažíme sa byť im v tom nápomocní. Priebežne sledujeme zmeny v športovej legislatíve, ktoré pomáhame vysvetliť a zaviesť do praxe. Zapájame sa do pripomienkového konania k zverejneným návrhom legislatívnych materiálov súvisiacich so športom. Na základe poznatkov z diskusií so zástupcami športovej obce sa snažíme identifikovať a analyzovať problémové otázky a ponúkame do diskusie návrhy možných systémových riešení.

V ostatných troch mesiacoch sme veľmi pozorne sledovali veľmi neštandardný legislatívny proces, ktorý prebehol k poslaneckému návrhu novely zákona o športe (parlamentná tlač 1716), ktorého priebeh bol v príkrom rozpore s princípmi otvoreného vládnutia. Legislatívny proces prebehol bez odbornej diskusie s dotknutými záujmovými skupinami (podotýkame, že zasiahol do sociálneho postavenia zamestnancov) ako aj bez toho, aby sa k návrhu vecne vyjadrili odborníci vecných útvarov rezortov kompetenčne zodpovedných za oblasti dotknuté novelou zákona o športe, vrátane legislatívy, ktorí sa k návrhu novely zákona o športe z rôznych dôvodov nielenže nevyjadrili, ale takú možnosť v dôsledku uplatneného legislatívneho postupu ani nemali.

Za najzásadnejší problém schváleného znenia novely zákona o športe považujeme jej možný nesúlad s právom Európskej únie, v zmysle ktorého majú mať profesionálni športovci postavenie pracovníka v pracovnoprávnom vzťahu s priznaním základných pracovných práv.

Z tohto pohľadu sa javí snaha o vrátenie profesionálneho športovca do statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby iba alebo najmä z dôvodu, aby sa kluby ako zamestnávateľia vyhli plateniu odvodov, ako spiatočnícka až zmätočná. V podstate ide o účelovú snahu predkladateľov návrhu zákona a lobistov stojacich za nimi, vylúčiť osoby, ktorých činnosť spadá podľa práva Európskej únie pod definičné znaky „pracovníka“, z tejto množiny osôb a uprieť im tým sociálne postavenie, sociálne zabezpečenie a sociálne práva, ktoré sú so statusom pracovníka spojené.

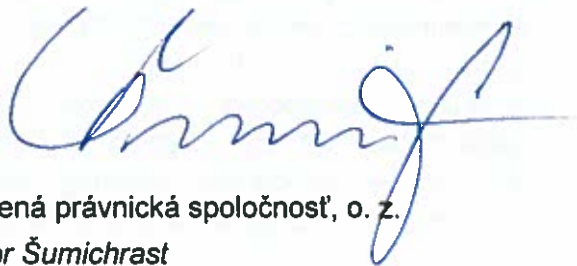
Takúto činnosť preto z pohľadu práva Európskej únie nemôže profesionálny športovec vykonávať v inom ako pracovnoprávnom vzťahu (ďalšie argumenty uvádzame na strane 14 a 15 pripojeného stanoviska).

V pripojenom stanovisku uvádzame aj ďalšie nedostatky legislatívneho procesu a obsahu schválenej právnej úpravy, pričom niektoré z nich sa javia byť porušením čl. 36 ods. 1 a čl. 55 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (argumenty uvádzame na strane 12 a 13 pripojeného stanoviska).

Na základe vykonanej analýzy schválenej novely zákona o športe si Vás, vážená pani prezidentka Slovenskej republiky, dovoľujeme zdvorilo požiadať, aby ste na základe nižšie uvedených faktov a argumentov zvážili v záujme súladu právneho poriadku Slovenskej republiky s právom Európskej únie, v záujme ochrany ústavnosti, princípov právneho štátu a systematiky právneho poriadku Slovenskej republiky, využitie Vašej originálnej kompetencie podľa článku 87 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a vrátili novelu zákona o športe s pripomienkami Národnej rade Slovenskej republiky na jej opätovné prerokovanie.

V prípade potreby sme pripravení na poskytnutie ďalších informácií potrebných na posúdenie veci alebo aj na inú súčinnosť, o ktorú nás požiadate.

S úctou

Učená právnická spoločnosť, o. z.
Igor Šumichrast
výkonný riaditeľ, štatutárny orgán

Príloha: 1 (stanovisko UČPS k novele zákona o športe)

**Stanovisko UČPS k novele zákona o športe,
jej obsahu, zdôvodneniu a legislatívnemu procesu, ktorý jej schváleniu predchádzal**

Pred schválením novely zákona o športe (parlamentná tlač č. 1716) v pléne Národnej rady SR dňa 4.12.2019 sme zverejnili článok s podtitulom: „Môžeme sa ďalej klamať a tváriť“¹⁾, v ktorom sme apelovali na športovú odbornú verejnosť i poslancov Národnej rady SR a poukazovali sme na nedostatky legislatívneho procesu i na vecné nedostatky poslaneckého návrhu novely zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o športe“).

Po skončení fázy legislatívneho procesu v Národnej rade SR, v ktorom predkladatelia návrhu napriek všetkým výhradám a upozorneniam politicky presadili schválenie novely zákona o športe, máme k dispozícii schválené znenie novely zákona o športe.

Dnes je možné konštatovať, že sprievodná kampaň (tlačové besedy, články a rozhovory v médiách) a lobing za novelu zákona o športe ďaleko predstihli jeho odbornú, legislatívnu a právnu stránku, pričom je znepokojujúce, že tí, ktorí novelu zákona o športe pripravili a presadili, nevnímajú zodpovednosť za vyváženosť právneho poriadku a jeho inštitútov, nezaoberali sa súladom s právom Európskej únie, nakoľko boli cielene zameraní iba na svoj politický/lobistický záujem. Bežný občan, ktorý sa s témou statusu profesionálnych športovcov v kolektívnych športoch stretne iba povrchné, cez médiá, v ktorých okrem vyjadrení predkladateľov ani nestihla odznieť hlbšia kritická diskusia o tejto problematike, si možno skutočne povie, že bude lepšie, keď si ten profesionálny športovec bude môcť „vybrať“, akú zmluvu chce. Občan nemá veľa možností pochopiť súvislosti, že táto novela sa robila pod zámienkou pomoci športovcom, ale v skutočnosti riešila ekonomické záujmy klubov a ich majiteľov. A že sa tiež snaží „ošetriť“ štvorročné flagrantly nedodržovanie zákona o športe v hokeji a v kluboch niektorých ďalších kolektívnych športov s výnimkou futbalu.

Jedna vec je schváliť „niečo“ v Národnej rade SR na základe lobingu a politických dohôd, iná vec však je, keď sa pozrieme odborne na to, aký zásah do systematiky právneho poriadku novela zákona o športe má priniesť a či je vôbec schválené znenie legislatívnej zmeny spôsobilé na dosiahnutie právneho stavu želaného predkladateľmi návrhu novely a jej lobistami.

Ďalšie, čo je z pohľadu odborných kruhov ale aj z hľadiska aplikácie schválenej právnej úpravy relevantné, je právne odôvodnenie návrhu (dôvodová správa) a vysporiadanie sa s otázkou súladu ustanovení novely zákona o športe s Ústavou SR a právom Európskej únie.

Celoživotným poslaním a úlohou právnikov je dospieť k poznaniu a rešpektovaniu princípov právneho štátu a na tomto základe poskytovať spoločnosti, občanom, svojim klientom služby a rady, ktoré budú podporovať a chrániť autoritu právneho štátu. Niektorí právnici však používajú svoje remeslo na to, aby prinášali špekulatívne konštrukcie na obchádzanie právnych povinností, čím spôsobujú presný opak.

Podme sa však pozrieť, ako sa to právnikom a ich zadávateľom podarilo v prípade legislatívneho procesu a obsahu novely zákona o športe, vrátane dôvodovej správy a iných právnych argumentácií k presadenému zákonu, ktorý predstavuje vážny zásah do systému právneho poriadku SR.

Štruktúra ďalšieho textu bude taká, že postupne uvedieme zákonné požiadavky na určitý proces alebo obsah materiálu a následne uvedieme ako bola táto zákonná požiadavka splnená v konkrétnom prípade prípravy a schválenia novely zákona o športe.

¹⁾ Dostupné na internete:

http://www.ucps.sk/Nech_v_utorok_dopadne_hlasovanie_o_Tittel_Janculovej_novele_zakona_o_sporte_akokolvek.

Na úvod si pripomenieme znenie ustanovení Ústavy SR, ktoré by mali byť jednotiacim až „svätým“ prvkom pri uvažovaní o základoch fungovania Slovenskej republiky ako suverénneho štátu, o právnom poriadku SR a jeho aplikácii, či už v rámci legislatívneho procesu alebo aj pri používaní právnych noriem, vrátane výkonu právnej praxe, poskytovania právnych služieb, či tvorby stanovísk a inej odbornej spisby.

Článok 1 ods. 1 Ústavy SR:

„(1) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.“

Článok 2 ods. 1 Ústavy SR:

„(1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.“

Citované ustanovenia Ústavy SR sú premietnuté aj do zákonnej právnej úpravy tvorby právnych predpisov SR. Najprv si uvedieme zákonnú požiadavku na tvorbu právnych predpisov, t. j. na legislatívny proces Slovenskej republiky, ktorá platí pre všetky právnické a fyzické osoby podieľajúce sa na tvorbe právnych predpisov, vrátane poslancov Národnej rady SR.

Podľa § 2 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

„(1) Cieľom tvorby právnych predpisov je pripraviť za účasti verejnosti taký právny predpis, ktorý sa stane funkčnou súčasťou vyváženého, prehľadného a stabilného právneho poriadku Slovenskej republiky (ďalej len „právny poriadok“) zlučiteľného s právom Európskej únie a medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky.

(2) Vyváženosť právneho poriadku predpokladá zosúladenie všetkých jeho súčastí. Toto zosúladenie predpokladá súlad právneho predpisu

a) s právnym poriadkom tak, že dosahovanie cieľov sledovaných jedným právnym predpisom nebráni alebo nest'ahuje dosahovanie cieľov sledovaných iným právnym predpisom,

b) nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily,

c) s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky,

d) s právom Európskej únie.“

Ako teda bola naplnená zákonná požiadavka „účasti verejnosti“ na príprave novely zákona o športe, ktorým sa okrem iného rieši problém, ktorý je dlhodobo známy a teda mohol a mal byť koncepčne riešený prípravou návrhu vypracovaného príslušným rezortom (školsťva)?

Poznámka: Za rezort školsťva nesie politickú zodpovednosť rovnaká politická strana, za akú boli zvolení poslanci, ktorí predložili návrh novely zákona o športe do Národnej rady SR.

1. Návrh novely nebol pripravený kompetenčne príslušným rezortom (školsťvo), resp. v spolupráci s rezortmi, ktorých kompetencií sa riešená problematika významne dotýka (práca, zdravotníctvo, financie, vnútro).
2. Návrh novely nebol predložený do riadneho legislatívneho procesu kompetenčne príslušným rezortom, čo vylúčilo
 - a. celospoločenskú odbornú verejnú diskusiu v rámci pripomienkového konania,
 - b. participáciu odborníkov štátu, právnickej i športovej obce na tvorbe návrhu,
 - c. participáciu dotknutých záujmových skupín na tvorbe návrhu,
 - d. diskusiu o zásadných rozporoch predloženého návrhu,
 - e. participáciu expertov Hospodárskej a sociálnej rady vlády, Legislatívnej rady vlády, Úradu aproximácie práva Európskej únie a ďalších inštitúcií,
 - f. významnejšie zapojenie médií pri sprostredkovaní celospoločenskej diskusie.

3. Návrh novely zákona o športe podali 2 poslanci Národnej rady SR (bývalí futbalisti)
 - a. na základe lobistickej aktivity funkcionárov hokeja, ku ktorej sa neskôr pridali prezidenti niektorých ďalších zväzov s otáznym mandátom reprezentovať názory dotknutých hráčov,
 - b. bez predchádzajúcej diskusie so SFZ, ÚLK, ÚFP, SIHPA, LOSS a UEFA a presadili ho aj napriek ich negatívnemu stanovisku,
 - c. bez zodpovedného vecného (nie politického) prerokovania návrhu s príslušnými dotknutými rezortmi - zásah do systematiky právneho poriadku a nerešpektovanie princípov (zásah do konceptu závislej práce; neoprávnené zvýhodnenie porušovateľov zákona oproti subjektom, ktoré zákon dodržiavali).
4. Podľa § 70 ods. 2 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. predseda NR SR doručí návrh zákona vláde a požiada ju o zaujatie stanoviska v lehote do 30 dní.
Zo zverejnených materiálov k legislatívnemu procesu nie je zrejmé, či sa tak stalo.
5. Podľa čl. 31 ods. 1 Legislatívnych pravidiel vlády SR platných od 29.5.2019:
„ak predseda NR SR požiada vládu o stanovisko k poslaneckému návrhu zákona, úrad vlády určí podľa pôsobnosti ministerstiev alebo iných ústredných orgánov štátnej správy predkladateľa, ten môže prerokovať svoje stanovisko k poslaneckému návrhu zákona s podpredsedom vlády, ministerstvami a úradom vlády v pripomienkovom konaní.“
(do 29.5.2019 bolo prerokovanie stanoviska určeného predkladateľa v pripomienkovom konaní povinné. Uvedená zmena Legislatívnych pravidiel vlády SR je v zrejmom rozpore s cieľom tvorby právnych predpisov podľa § 2 ods. 1 zákona č. 400/2015 Z. z. a bola využitá pri viacerých poslaneckých návrhoch zákona).
6. K návrhu novely zákona o športe nebolo zverejnené stanovisko vlády ani príslušného rezortu (školsťva) na pripomienkové konanie tak, ako napr. pri poslaneckom návrhu zákona o Fonde na podpore športu a o zmene a doplnení zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (LP/2019/552), čo determinovalo efekt uvedený v bode 2 a nesplnenie povinností vecne príslušných ministerstiev podľa § 35 ods. 2, § 37 a § 38 ods. 1, 3 a 4 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy.
7. Znenie návrhu novely zákona o športe (fakticky ním boli dva pozmeňujúce návrhy poslancov) bolo verejne dostupné na stránke NR SR iba 5 dní a na šiesty deň bolo schválené v druhom a treťom čítaní bez diskusie či odborného posúdenia. Uznesenie výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport z 21.11.2019 nie je zverejnené na web stránke NR SR. Vo viacerých médiách sa zverejnila správa TASR, že členovia Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport vo štvrtok (21.11.2019) nepodporili návrh novely zákona o športe z dielne poslancov SNS Dušana Tittela a Tibora Jančulu.
26.11.2019 - pozmeňovací návrh Ľubomíra Petrčka
27.11.2019 - pozmeňovací návrh Evy Smolíkovej
3. 12. 2019 - návrh novely zákona o športe schválený v druhom a treťom čítaní
Pôvodný návrh novely zákona o športe z 27.9.2019 sa zásadne zmenil (mal 2 články: čl. I. - novela zákona o športe s 2 bodmi a čl. II upravoval účinnosť); schválené znenie novely má 3 články: čl. I - novela zákona o športe má 14 bodov, čl. II - novela živnostenského zákona má 2 body a čl. III upravuje účinnosť.
8. Odborné posúdenie legislatívneho riešenia presadeného a schváleného politicky v NR SR i vecná diskusia o tomto riešení boli využitým legislatívnym postupom zmarené, čo determinuje, že s politicky dosiahnutým výsledkom sa orgány štátu, športová a odborná verejnosť, ale i celá slovenská spoločnosť budú musieť vysporiadať až *ex post* na základe dodatočného odborného posúdenia schválenej novely zákona o športe.

Neostáva nám preto iné, ako po odbornom posúdení novely zákona o športe i celého legislatívneho procesu primerane reagovať na zistené nedostatky snahou o uplatnenie možností a právnych postupov, ktoré v záujme ochrany princípov právneho štátu a systematiky právneho poriadku SR, ponúka Ústava SR a právny poriadok SR.

Časový harmonogram prípravy návrhu novely zákona o športe:

- 27.9.2019 - poslanec za SNS Dušan Tittel žiada MF SR o stanovisko k návrhu novely zákona o športe
- 27.9.2019 - bolo vydané stanovisko MF SR (podpísal generálny riaditeľ sekcie rozpočtovej politiky Radovan Majerský) obsahujúce 2 odseky (sekcia nemá výhrady k rozpočtovým dôsledkom; k obsahovej a legislatívnej stránke návrhu zákona sa nevyjadruje)
- 27.9.2019 - poslanci za SNS Dušan Tittel a Tibor Jančula predložili do NR SR návrh novely zákona o športe (parlamentná tlač 1716), ktorá má dva články (čl. I. má 2 body - zmena ustanovenia § 4 ods. 3 písm. a) a § 5 ods. 4 zákona o športe a čl. II upravuje účinnosť zákona), pričom ich znenie je nespôsobilé na dosiahnutie právneho stavu deklarovaného predkladateľmi ako účel/cieľ navrhovanej legislatívnej zmeny, aby sa športovcom poskytla možnosť voľby medzi pracovnoprávnym vzťahom podľa zákona o športe a poskytovaním služieb ako SZČO aj vtedy, keď sú pri vykonávaní športu splnené znaky závislej práce
- 30.9.2019 - predseda NR SR určil výbory a lehotu na prerokovanie vo výboroch NR SR
- 22.10.2019 - NR SR schválila v 1. čítaní návrh novely zákona o športe (rokovanie o bode - 12 min)
- 22.10.2019 - po 1. čítaní bol predseda NR SR povinný podľa § 70 ods. 2 zákona č. 350/1996 Zb. zaslať návrh zákona vláde na zaujatie stanoviska; stanovisko určeného vecne príslušného ministerstva nebolo dané do MPK a tak k stanovisku a návrhu zákona nemohli uplatniť pripomienky ani vecné útvary rezortov práce, zdravotníctva, vnútra, odborné orgány a inštitúcie, ani organizácie záujmových skupín klubov a hráčov
- 19.11.2019 - Ústavnoprávny výbor NR SR odporučil návrh zákona schváliť so zmenou čl. II (posunutie účinnosti o jeden mesiac)
- 21.11.2019 - Výbor NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport prerokoval ale **neprijal** uznesenie k návrhu novely zákona o športe²⁾
- 26.11.2019 - schválená spoločná správa výborov NR SR aj s pozmeňujúcim návrhom posunúť účinnosť na 1. februára 2020.
- 26.11.2019 - pozmeňovací návrh Ľubomíra Petráka + 16 poslancov
- 27.11.2019 - pozmeňovací návrh Evy Smolíkovej + 14 poslancov
- 3. 12. 2019 - návrh novely zákona o športe bol schválený v druhom a treťom čítaní (pôvodný návrh novely zákona o športe sa zásadne zmenil; schválené znenie má tri články: čl. I - novela zákona o športe má 14 bodov, čl. II - novela živnostenského zákona má 2 body, čl. III - upravuje účinnosť.

²⁾ Uznesenie Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport z 21.11.2019 nie je dostupné na stránke NR SR. V čl. III spoločnej správy (1716a) výborov NR SR o výsledku prerokovania návrhu novely zákona o športe z 26.11.2019 je uvedené, že: "Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport **neprijal** platné uznesenie, nakoľko návrh uznesenia nezískal podporu potrebnej nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov podľa § 52 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov."

Návrh novely zákona o športe ani pozmeňujúce návrhy k nemu neboli počas celého legislatívneho procesu podrobené žiadnemu zodpovednému odbornému/vecnému posúdeniu zo strany odborných orgánov štátu, v ktorých pôsobnosti je predmet právnej úpravy (rezort školstva, rezort práce, rezort zdravotníctva) ani zo strany odborných inštitúcií, či záujmových organizácií dotknutých záujmových skupín klubov a najmä hráčov/zamestnancov, do postavenia a sociálnych práv ktorých návrh zákona významne zasahuje.

K dôvodovej správe novely zákona o športe

V ďalšej časti príspevku najprv uvedieme zákonné požiadavky na odôvodnenie návrhu (akéhokoľvek) zákona a následne sa zameriame na dôvodovú správu k novele zákona o športe a odôvodnenia jednotlivých pozmeňujúcich návrhov z hľadiska ich zrozumiteľnosti, rozsahu, obsahu a presvedčivosti. nakoľko sa snaží o vážny zásah do systematiky právneho poriadku SR, pokusom o modifikáciu základného inštitútu pracovného práva, ktorým je „závislá práca“, ktorý je pre celý právny poriadok SR upravený v kódexe pracovného práva - v Zákonníku práce. Pre úplnosť neopomenieme ani právne zdôvodnenie návrhu novely zákona o športe predkladateľmi návrhu a členmi pracovnej skupiny na tlačovej besede.

Podľa § 70 ods. 2 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky:

„(3) Dôvodová správa musí obsahovať zhodnotenie súčasného stavu najmä zo spoločenskej, ekonomickej a právnej stránky s uvedením dôvodov potreby novej zákonnej úpravy, spôsobu jej vykonávania, jej hospodárskeho a finančného dosahu, najmä vplyvu na rozpočet verejnej správy,⁵⁴⁾ nároku na pracovné sily a organizačné zabezpečenie, vplyvu na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, ako aj rozbor ďalších otázok nevyhnutný na všestranné posúdenie návrhu zákona ...“.

Pôvodný návrh novely zákona o športe (mal dva články: čl. I. - novela zákona o športe s dvomi bodmi a čl. II upravoval účinnosť) mal v dôvodovej správe okrem tradičných legislatívnych fráz iba dva vecné odseky vo všeobecnej časti a tie isté dva odseky boli skopírované aj v osobitnej časti dôvodovej správy v tomto znení:

„Aplikačná prax ukázala, že nemožnosť vykonávať šport v kolektívnych športoch profesionálnym športovcom, ako samostatne zárobkovo činnou osobou nie je žiadúca, nakoľko neprimerane obmedzuje zmluvnú voľnosť športovcov v kolektívnych športoch. Profesionálny športovec bude môcť vykonávať športovú činnosť v prospech konkrétnej športovej organizácie na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba na základe zmluvy podľa Občianskeho zákonníka (ustanovenie § 51), alebo zmluvy podľa Obchodného zákonníka (ustanovenie § 269 ods. 2).

Navrhovanou úpravou sa umožní športovým organizáciám možnosť regulácie prestupov aj športovcov, ktorý vykonávajú športovú činnosť v prospech konkrétnej športovej organizácie ako samostatne zárobkovo činné osoby na základe zmluvy podľa Občianskeho zákonníka (ustanovenie § 51), alebo zmluvy podľa Obchodného zákonníka (ustanovenie § 269 ods. 2).“.

Každý nech si urobí vlastný právny test obsahu dôvodovej správy voči uvedenej zákonnej požiadavke a na jeho základe nech si vytvorí vlastný právny názor na to, či takéto odôvodnenie pri tak závažnom zásahu do systematiky právneho poriadku SR je možné považovať za obsahové splnenie zákonnej podmienky podľa § 70 ods. 2 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z., podľa ktorého má dôvodová správa obsahovať:

- **zhodnotenie súčasného stavu najmä zo**
 - **spoločenskej,**
 - **ekonomickej a**
 - **právnej stránky s uvedením**
 - **dôvodov potreby novej zákonnej úpravy,**
 - **spôsobu jej vykonávania,**
 - **jej hospodárskeho a finančného dosahu, najmä**
 - **vplyvu na rozpočet verejnej správy,**
 - **nároku na pracovné sily a**
 - **organizačné zabezpečenie,**
 - **vplyvu na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, ako aj**
- **rozbor ďalších otázok nevyhnutný na všestranné posúdenie návrhu zákona ...”.**

Podľa § 70 ods. 1 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady SR:

„(1) Ak návrh zákona nespĺňa náležitosti podľa tohto zákona alebo podľa legislatívnych pravidiel (§ 69), predseda národnej rady odporučí navrhovateľovi zákona, aby nedostatky odstránil. Ak navrhovateľ zákona s odporúčaním nesúhlasí, predloží predseda národnej rady svoje odporúčanie spolu so stanoviskom navrhovateľa zákona na najbližšiu schôdzu národnej rady, ktorá o nich rozhodne bez rozpravy.”.

Opäť nech si každý vytvorí vlastný právny i politický názor na to, či v danom prípade vzhľadom na obsah dôvodovej správy nemalo byť zo strany predsedu NR SR aplikované ustanovenie § 70 ods. 1 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z., resp. akú úlohu zohralo to, že išlo o poslanecký návrh poslanca za rovnakú politickú stranu, za akú bol zvolený aj predseda NR SR.

K návrhu novely zákona o športe podali pozmeňujúce návrhy poslanci Ľubomír Petrák (26.11.2019) a Eva Smolíková (27.11.2019), ktoré pôvodný návrh významne zmenili a rozšírili.

Už o šesť dní dňa 3.12.2019 bol návrh novely zákona o športe vrátane uvedených pozmeňujúcich návrhov poslancov schválený.

Odôvodnenia pozmeňovacích návrhov poslancov

Odôvodnenie pozmeňujúceho návrhu poslanca Ľubomíra Petráka:
(bez opravy gramatických chýb)

„Navrhovaná zmena súvisí s úpravou vydávania oprávnenia na podnikanie športového odborníka, ktorá zaviedol zákon č. 310/2019 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Navrhovaná úprava vychádza z potrieb, ktoré vznikli v procese implementácie uvedenej novely a presnejšie definuje procesy a príslušnosť orgánov štátnej správy pri úkonoch súvisiacich s oprávneniami na podnikanie športových odborníkov, a to začatím, pozastavením a ukončením podnikania. Navrhovanou úpravou sa zároveň pristupuje k zníženiu byrokracie vypustením nadbytočných úkonov na strane občana a štátnej správy.”.

Komentár k pozmeňujúcemu návrhu Ľubomíra Petráka a jeho odôvodneniu:

Úprava vydávania oprávnenie na podnikanie športového odborníka nebola predmetom pôvodného návrhu novely zákona o športe a je otázne, či je takáto úprava vhodná, nakoľko športový odborník má mať podľa zákona o športe vlastné konto v informačnom systéme športu (informačný systém verejnej správy), kde by si svoj status mohol nastavovať on sám, čím by sa znížila

administratívna záťaž na strane štátu i športového odborníka. Predložený návrh mal byť preto najskôr predmetom vecnej odbornej diskusie.

Odôvodnenie pozmeňujúceho návrhu poslankyne Evy Smolíkovej:
(bez opravy gramatických chýb)

"Odôvodnenie k bodu 1:

Navrhuje sa jednoznačnejšia podoba tohto ustanovenia v súlade s hlavným zámerom predkladateľov, ktorým je opätovné vytvorenie slobody výberu zmluvného vzťahu medzi športovcom a športovou organizáciou. Posudzovanie naplnenia alebo nenaplnenia znakov závislej práce je v športových vzťahoch mnohokrát veľmi zložitý až nemožný, nakoľko činnosť športovca sa vymyká klasickej typológii zmluvných vzťahov. Športovec a športová organizácia by vo svojich zmluvných vzťahoch preto nemali znášať mieru právnej neistoty spojenú s možným následným posudzovaním, či sa jedná alebo nejedná o závislú prácu a táto skutočnosť by mala byť v prípade športu ponechaná na voľbe športovca a športovej organizácie, a to aj v prípade kolektívnych športov."

"Odôvodnenie k bodu 2:

Účelom navrhovaného § 4 ods. 7 je určiť moment, ktorým vzniká právo športovca vykonávať šport ako samostatne zárobkovo činná osoba a to zápisom do registra fyzických osôb v športe, ktorý vedie Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „ministerstvo"). Ministerstvo by malo pristupovať k zápisom športovcov obdobne ako vo vzťahu k športovým odborníkom.

Navrhovaným doplneným § 5 ods. 2 písm. a) sa zabezpečuje splnenie hlavného zámeru predkladateľov, tak ako to je uvedené v odôvodnení k bodu 1."

"Odôvodnenie k bodom 3 a 4:

Navrhovaným doplneným sa zabezpečuje splnenie hlavného zámeru predkladateľov, tak ako to je uvedené v odôvodnení k bodu 1, a to naprieč celým zákonom o športe.

Podstatou navrhovaného znenia § 46 ods. 9 je zabezpečiť minimálny zákonný štandard zmluvných vzťahov medzi športovcami a športovými organizáciami vo vzťahu k športovcom, ktorí vykonávajú šport ako samostatne zárobkovo činná osoba v zmluvnom vzťahu so športovou organizáciou.

Navrhované ustanovenie § 46 ods. 10 má za cieľ zabezpečiť právne ustálenie a nemennosť zmluvných vzťahov, čím sa predchádza vzniku prípadných právnych sporov, ako aj vzniku prípadných administratívnych konaní pred správными orgánmi ktoré by si mohli v rámci svojej činnosti vyložiť obsah založenej zmluvy medzi športovcom, ktorý je samostatne zárobkovo činná osoba a športovou organizáciou inak, než ako to mali v úmysle zmluvné strany.

Navrhované prechodné ustanovenie § 106d má za cieľ zabezpečiť právnu istotu vo vzťahu k zmluvám, ktoré športovci ako samostatne zárobkovo činné osoby a športové organizácie uzavreli pred účinnosťou predkladaného návrhu."

Komentáre k pozmeňujúcemu návrhu Evy Smolíkovej a jeho odôvodneniu:

K bodu 1:

1. V § 4 ods. 3 písmeno a) znie:

„a) na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu alebo inej zmluvy, ak vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba podľa písmena c),"

Poznámka pod čiarou k odkazu 3 sa vypúšťa.

Do § 4 ods. 3 písm. a) zákona o športe sa dopĺňa, že športovec môže vykonávať šport pre športovú organizáciu profesionálne nielen na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu,

ale aj „na základe inej zmluvy, ak vykonáva šport pre športovú organizáciu ako samostatne zárobkovo činná osoba podľa písmena c)“.

Právne relevantné však je, že zákon č. 595/3003 Z. z. o dani z príjmov v § 6 ods. 2 písm. e) ustanovuje, že príjmami inej samostatne zárobkovej činnnej osoby (ďalej len „SZČO“) sú: „*príjmy z činnosti športovca alebo športového odborníka podľa osobitného predpisu^{29aa} vrátane príjmov na základe zmluvy o sponzorstve v športe.^{29ab}*“, pričom za príjmy z činnosti športovca sa na účely zdaňovania podľa § 6 ods. 2 písm. e) zákona č. 595/3003 Z. z. považujú len príjmy uvedené v poznámke pod čiarou k odkazu 29aa), ktorá odkazuje na: „*§ 4 ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. a), b) a d) a § 6 ods. 1 písm. a) až d) a § 45 zákona č. 440/2015 Z. z.*“.

To znamená, že za príjmy športovca ako SZČO sa považujú len jeho príjmy podľa § 4 ods. 3 písm. c), a nie príjmy športovca na základe „inej zmluvy“ podľa § 4 ods. 3 písm. a) zákona o športe.

Novela zákona o športe sa nijako nedotkla toho, že príjmy športovca dosiahnutého na základe zmluvy podľa § 4 ods. 3) písm. a) sa naďalej budú považovať za príjmy zo závislej činnosti v zmysle § 5 ods. 1 písm. m) zákona č. 595/3003 Z. z., podľa ktorého sú predmetom dane zo závislej činnosti aj „*m) príjmy z činnosti športovca na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu a príjmy z činnosti športového odborníka na základe zmluvy o výkone činnosti športového odborníka podľa osobitného predpisu.^{22a}*“, pričom poznámka pod čiarou k odkazu 22a odkazuje na „*§ 35 a 49a zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 335/2017 Z. z.*“.

K bodu 2:

Doposiaľ športovec vykonávajúci šport ako SZČO nepotreboval žiadne oprávnenie na vykonávanie činnosti profesionálneho športovca ako SZČO. Pre získanie statusu SZČO je rozhodujúce dosahovanie príjmov na základe podnikania - ekonomickej činnosti uvedenej v § 6 ods. 2 zákona č. 595/3003 Z. z. v určitej výške, a nie uzavretie zmluvného vzťahu. Zákon týmto vytvára administratívne zaťaženie pre profesionálneho športovca, ktorého dôvody neboli dostatočne objasnené.

Vznik oprávnenia športovca vykonávať šport ako SZČO má vážne právne dosahy na odvody do Sociálnej poisťovne, resp. na okamih vzniku a zániku povinnosti platiť sociálne odvody.

Viazať okamih vzniku oprávnenia vykonávať šport ako SZČO na deň zápisu do registra fyzických osôb v športe v informačnom systéme športu v zmysle § 80 ods. 2 písm. n) zákona o športe, t. j. na „*právny titul, na základe ktorého fyzická osoba vykonáva športovú činnosť za športovú organizáciu; pri zmluvnom vzťahu sa uvedie údaj o období trvania zmluvy,*“ nemá racionálny základ, právny titul je dôvodom vzniku, zmeny alebo zániku právnych vzťahov, a sám o sebe nie je právnym dôvodom na vznik, zmenu alebo zánik statusu SZČO, ktorý je determinovaný dosiahnutím príjmov fyzickej osoby z činnosti podľa § 6 ods. 2 zákona č. 595/3003 Z. z., a nie uzatvorením zmluvy.

Právny problém vidíme v tom, že ak má oprávnenie profesionálneho športovca vykonávať šport ako SZČO vzniknúť dňom zápisu profesionálneho športovca do registra fyzických osôb v športe podľa § 80 ods. 2 písm. n), potom aj pri zapísaní právneho titulu zmluva o profesionálnom vykonávaní športu, alebo pracovná zmluva alebo služobná zmluva pri profesionálnych športovcoch v rezortných športových strediskách vznikne oprávnenie vykonávať šport ako SZČO?

Ustanovenia § 6 ods. 4 až 9 zákona o športe upravujúce vznik zmenu a zánik podnikania športového odborníka sa majú použiť primerane aj na profesionálneho športovca to znamená, že okresný úrad, ktorý plní úlohy jednotného kontaktného miesta bude športovcovi vydávať oprávnenie na podnikanie, na základe uzavretej zmluvy s klubom? Ak však profesionálny športovec nemá zmluvu so žiadnym klubom, ale dosahuje príjmy ako SZČO, napríklad ako ceny zo súťaží, príjmy

z reklamy, marketingových práv alebo zo zmluvy o sponzorstve v športe, nebude zapisovať do registra fyzických osôb v športe žiadnu zmluvu v zmysle § 80 ods. 2 písm. n) zákona o športe.

Ďalším problémom je, že na rozdiel od športového odborníka (§ 80 ods. 6 písm. h) zákona o športe) vo vzťahu k športovcovi platná právna úprava a ani schválená novela zákona o športe neupravuje funkcionality v informačnom systéme športu, ktorá by umožnila vyznačenie pozastavenia a zániku oprávnenia na podnikanie športovca ako SZČO.

S tým súvisí komplikácia vo vzťahu k Sociálnej poisťovni: konkrétne ide o § 21 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ktorý upravuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO.

Zásadne sa mení právny režim zániku povinnosti platiť odvody upravený v § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., kde sa rozlišujú dve situácie:

1. povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO, ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, zaniká aj odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie tejto činnosti,
2. povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO, ktorá nevykonáva činnosť uvedenú v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 na základe oprávnenia, zaniká aj odo dňa, od ktorého podľa svojho čestného vyhlásenia nevykonáva túto činnosť, najskôr odo dňa doručenia tohto vyhlásenia Sociálnej poisťovni.

Doteraz športovec nevykonával činnosť na základe oprávnenia, teda ak dosiahol príjem ako SZČO z titulu vykonávania športu, vznikla mu odvodová povinnosť, ak príjem presiahol určitú sumu a poistenie mu zaniklo na základe čestného vyhlásenia, že už túto činnosť nevykonáva.

Novela priniesla zásadnú zmenu v tom, že športovec musí mať oprávnenie, čiže aj na zánik poistenia mu musí zaniknúť oprávnenie, ergo musí mu zaniknúť zmluva.

Aj tu však vyvstáva otázka, čo sa stane v prípade športovca, ktorý nemá príjem na základe zmluvy o vykonávaní športu s klubom alebo inou športovou organizáciou? Klasický príklad tenista alebo lyžiar, ktorý získavajú príjem z „prize money“ zo súťaží, a nie za vykonávanie športu za nejaký klub alebo inú športovú organizáciu na základe zmluvného vzťahu?

V načrtnutých smeroch sa schválená právna úprava javí ako nevykonateľná, nedomyslená až zmätočná a v budúcnosti ju bude nevyhnutné dopracovať do uceleného logického konceptu na základe vecnej diskusie odborníkov štátu a športovej obce.

K bodom 3 a 4:

Tu vnímame zásadný rozpor so Zákonníkom práce.

Podľa § 1 ods. 3 Zákonníka práce: „Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.“

To znamená, že ak je profesionálny športovec vykonáva šport na základe zmluvy podľa § 35 a nasl. zákona o športe, tak je to v zmysle § 46 ods. 1 zákona o športe „iný pracovnoprávny vzťah“ a pre tento zmluvný vzťah platia pravidlá podľa zákona o športe a niektoré ustanovenia Zákonníka práce. Ale ak je zmluvný vzťah klubu so športovcom, ktorý spĺňa znaky závislej práce, založený „inou zmluvou“, má sa to podľa novely zákona o športe (§ 46 ods. 10 a § 106d) považovať za obchodnoprávny vzťah, čo je v zásadnom rozpore s § 1 ods. 3 Zákonníka práce.

§ 106d novely zákona o športe je ďalším problematickým ustanovením, ktorý jednak zasahuje do iného prechodného ustanovenia, keď upravuje, že prechodné ustanovenie § 102 ods. 4, ktoré bolo účinné od 1.1.2016 sa nepoužije. Toto ustanovenie predstavuje akýsi pokus o „abolíciu“ pre hokejové a iné kluby, ktoré štyri roky ignorovali § 102 ods. 4 zákona o športe.

V kontexte vyššie uvedeného v súvislosti so vznikom oprávnenia vykonávať šport ako SZČO, t. j. že uzavretím akejkoľvek zmluvy športovca v prospech klubu bez ohľadu na to, či pôjde o zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu podľa § 35 zákona o športe hoci aj spôsobom, ktorý spĺňa znaky závislej práce, športovcovi vzniká oprávnenie vykonávať šport ako SZČO a tento vzťah sa považuje za zmluvný vzťah založený „inou zmluvou“, a ten sa zase podľa novely (§ 46 ods. 10) považuje za obchodnoprávny vzťah, *de facto* nemá športovec na výber a stáva sa povinne SZČO a to aj vtedy, keď podpísal s klubom zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu podľa § 35 zákona o športe.

Aj v tomto smere sa schválená právna úprava javí ako hrubo znevýhodňujúca subjekty, ktoré si riadne plnili svoje zákonné povinnosti, nejednoznačná, nedomyslená až zmätočná a v budúcnosti ju bude nevyhnutné dopracovať do uceleného logického konceptu na základe vecnej diskusie odborníkov štátu a športovej obce. A už vôbec nenapĺňa deklarovanú vôľu predkladateľov novely, aby mal športovec na výber zvoliť si druh právneho vzťahu byť „zamestnaný ako SZČO“ alebo ako zamestnanec podľa zákona o športe.

Ústavnoprávne aspekty novely zákona o športe

Zákoník práce ako kódex pracovného práva definuje pre celý slovenský právny poriadok v § 1 ods. 2 základný pojem „závislá práca“, pričom konštrukcie tejto definície nepripúšťa, aby závislá práca bola vykonávaná inak ako v postavení zamestnanca, t. j. inak ako v pracovnoprávnom vzťahu. Toto je základný koncept pracovného práva, ktorý je výslovne uvedený aj v § 1 ods. 3 Zákoníka práce podľa ktorého:

„(3) Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.“

Ak teda fyzická osoba vykonáva činnosť, hoci aj športovú činnosť, ktorá spĺňa všetky definičné znaky závislej práce, má mať priznané postavenie zamestnanca. Zákoník práce nepripúšťa iný prístup, keďže v definícii pojmu závislá práca v § 1 ods. 2 nie je uvedené, že táto definícia platí len vtedy, „ak osobitný predpis neustanovuje inak“. To determinuje, že takáto osoba - zamestnanec, má mať vždy pri výkone svojej „činnosti“ (závislej práce) garantovaný základný súbor práv ustanovený v čl. 36 Ústavy SR.

Status SZČO, ktorý sa snaží zaviesť novela zákona o športe aj pre profesionálneho športovca, ktorý vykonáva šport takým spôsobom, že spĺňa znaky „závislej práce“, však tieto práva garantovať nebude, preto sa právna úprava novely zákona o športe javí ako nesúladná s čl. 36 ods. 1 Ústavy SR.

Článok 36 Ústavy SR:

(1) Zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä

- a) právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň,
- b) ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní,

- c) ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci,
- d) najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času,
- e) primeraný odpočinok po práci,
- f) najkratšiu prípustnú dĺžku platenej dovolenky na zotavenie,
- g) právo na kolektívne vyjednávanie.

(2) Každý zamestnanec má právo, aby jeho odmena za vykonanú prácu nebola nižšia ako minimálna mzda. Podrobnosti o úprave minimálnej mzdy ustanoví zákon.

V nadväznosti na uvedené poukazujeme aj na ďalšie ustanovenie právneho poriadku SR, ktorého obsah bol novelou zákona o športe zrejme porušený zásahom do ustáleného právneho inštitútu „závislej práce“, ktorú v rozpore s jej základným vymedzením v Zákonníku práce má byť možné vykonávať aj ako SZČO v obchodnoprávnom vzťahu, ktorým je § 3 ods. 3 zákona č. 400/2015 Z. z. podľa ktorého:

„(3) Právny predpis musí byť terminologicky jednotný. Na označenie rovnakých právnych inštitútov sa používajú rovnaké právne pojmy v rovnakom význame. Jeden právny pojem s vymedzeným významom sa v tomto význame používa jednotne v celom právnom poriadku. Ak je význam právneho pojmu vymedzený v jednom právnom predpise, nemôže iný právny predpis pre ten istý právny pojem vytvárať iný význam; to neplatí, ak právny pojem v tomto význame nemožno použiť v inom právnom predpise. Rovnako je neprípustné, aby právny predpis inak vymedzil význam rovnakého právneho pojmu len pre jeho časť.“

Zastávame názor, že dosiahnutie cieľa sledovaného novelou zákona o športe nie je možné bez zmeny definície „závislej práce“ v Zákonníku práce, ktorá je určujúca pri aplikovaní čl. 36 na všetkých zamestnancov vykonávajúcich činnosť pre iný subjekt spôsobom, ktorý spĺňa znaky závislej práce.

§ 106d novely zákona o športe je rovnako v zásadnom rozpore s § 1 ods. 3 Zákonníka práce a vzhľadom na jeho diskriminačné dopady negatívne - voči subjektom, ktoré štyri roky riadne dodržiavali zákon a uhradili na preddavkoch na daň z príjmov športovcov/zamestnancov v súčte niekoľko miliónov eur, resp. pozitívne - subjekty, ktoré štyri porušovali zákon o športe by boli nespravodlivo zbavené právnej zodpovednosti za dlhodobé porušovanie zákona, sa javí byť navyše aj v rozpore s princípom primeranosti, princípom materiálnej spravodlivosti, princípom právnej istoty i princípom legitímnych očakávaní, ktorých dodržiavanie je základom fungovania materiálneho právneho štátu v zmysle čl. 1 Ústavy SR.

Subjekty, ktoré štyri roky porušovali zákon boli okrem toho nespravodlivo ekonomicky zvýhodnené v hospodárskej súťaži i športovej súťaži oproti tým subjektom, ktoré si zákonné povinnosti riadne plnili a odvádzali štátu preddavky na daň z príjmov vyplatených športovcom/zamestnancom.

Obchodný zákonník v definícii generálnej klauzuly nekalej súťaže v § 44 ods. 1 zakazuje konanie, ktoré odporuje dobrým mravom súťaže. V judikatúre sa uvádzajú ako: „pravidlá a zvyklosti, ktoré sa dodržiavajú v konkurenčnom prostredí a ktoré aj samotní súťažitelia považujú za zodpovedajúce podnikateľskej korektnosti“ (rozhodnutie NS SR z 29.7.1994, č. 1 Obo 180/94). Nepochybne táto novela prispieva, ak nie rovno k nekalej súťaži medzi jednotlivými obchodnými spoločnosťami - účastníkmi napríklad najvyššej ligovej súťaže v hokeji, minimálne však k narušeniu integrity športovej súťaže, nakoľko klub, ktorý si riadne plnil svoje zákonné povinnosti (HC Košice s. r. o.) súťažil s podstatne vyššími nákladmi (o cca 300.000 eur ročne) ako ostatné kluby (obchodné spoločnosti) v tej istej súťaži, ktoré si svoje zákonné povinnosti neplnili a mohli použiť tieto prostriedky napríklad na posilnenie hráčskeho kádra.

Tento postup by sa dal charakterizovať ako porušovanie pravidiel hospodárskej súťaže nekalými praktikami súťažiteľov v zmysle porušovania technických pravidiel súťaže (možno sem subsumovať konania v zmysle nekalých praktík ako ich vymedzuje *smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11.5.2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu*³⁾ (Ú. v. EÚ L 149, 11.6.2005, s. 22 – 39), hoci tá sa týka nekalých praktík voči spotrebiteľom, v prípade športových súťaží medzi športovými klubmi ako obchodnými spoločnosťami je spotrebiteľom divák).

V tomto smere sa ustanovenie § 106d novely zákona o športe, jeho účel a cieľ, javia byť aj v rozpore s čl. 55 ods. 2 Ústavy SR, v zmysle ktorého „Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanoví zákon.“.

K súladu s právom Európskej únie

Čo sa týka testovania súladu návrhu novely zákona o športe s právom Európskej únie je potrebné uviesť, že z dlhoročne ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že profesionálnemu športovcovi v kolektívnom športe sú priznané práva a postavenie pracovníka v pracovnoprávnom vzťahu.

Z judikatúry Súdneho dvora EÚ (napr. Rozsudok Súdneho dvora vo veci C - 66/85, Deborah Lawrie-Blum proti Land Baden Württemberg z 3. júla 1986. Zb. 1986, s. 02121) vyplývajú základné definičné znaky pojmu „pracovník“, resp. pracovného pomeru, ktorými sú:

- a) vykonávanie činnosti pre iného,
- b) podľa jeho pokynov a
- c) za odmenu.

Z uvedeného je zrejmé, že na účely práva EÚ sa bude športovec kolektívneho športu bez ohľadu na právnu úpravu SR považovať za pracovníka v pracovnoprávnom vzťahu.

Z tohto pohľadu sa javí snaha o vrátenie profesionálneho športovca do statusu SZČO iba alebo najmä z dôvodu, aby sa kluby ako zamestnávateľia vyhli plateniu odvodov, ako spiatočnica až zmätočná. V podstate ide o účelovú snahu predkladateľov návrhu zákona a lobistov stojacich za nimi, vylúčiť osoby, ktorých činnosť spadá pod definičné znaky „pracovníka“ z tejto množiny osôb a uprieť im tým sociálne postavenie, sociálne zabezpečenie a sociálne práva, ktoré sú so statusom pracovníka spojené.

Takúto činnosť preto z pohľadu práva Európskej únie nemôže profesionálny športovec vykonávať v inom ako pracovnoprávnom vzťahu.

V uznesení Európskeho parlamentu z 2. februára 2017 o integrovanom prístupe k politike v oblasti športu: dobrá správa, dostupnosť a čestnosť (2016/2143(INI)) (Ú. v. EÚ C 252, 18.7.2018) sa v recitále F uvádza, že: „**pre profesionálnych športovcov je dodržiavanie základných pracovných práv nevyhnutné**“. V bode 41 tohto uznesenia Európsky parlament „**víta úsilie Komisie a všetkých zainteresovaných strán o podporu sociálneho dialógu v športe, ktorý je vynikajúcou príležitosťou zabezpečiť rovnováhu medzi základnými a pracovnými právami športovcov a hospodárskou povahou športu, a to zapojením všetkých zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov do diskusie a uzatvárania dohôd; uznáva povinnosť športových organizácií zaviazal sa k rozvíjaniu kultúry transparentnosti; trvá na tom, aby EÚ aktívne podporovala minimálne pracovné normy pre profesionálnych športovcov v celej Európe**“.

³⁾ Dostupné na internete:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1575846781594&uri=CELEX.32005L0029>.

V tomto smere však dôvodová správa neposkytla žiadne bližšie právne zdôvodnenie k tomu, prečo sa navrhuje legislatíva zmena, ktorá je zásadným odklonom od európskeho štandardu. Dôvodová správa obsahovala iba strohú pri návrhoch právnych predpisov štandardne používanú vetu:

*„Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná. **Návrh zákona je v súlade s právom Európskej únie.**“*

Ako mohlo/malo vyzerat' „zhodnotenie súčasného stavu“?

Právna úprava pracovnoprávnych vzťahov športe sa stala súčasťou právneho poriadku k 1.1.2016, kedy nadobudol účinnosť zákon o športe. Dovtedy bolo štátom potichu tolerované, že športovci najmä kolektívnych športov, ktorí vykonávali šport s naplnením znakov závislej práce, vystupovali v právnych vzťahoch ako SZČO, nie ako zamestnanci klubu.⁴⁾

Súčasťou návrhu zákona o športe boli aj viaceré návrhy, ktoré mali zlepšiť príjmovú časť športových klubov, napríklad zavedenie daňovej úľavy pre sponzora, tzv. „superodpočtu“ pri poskytnutí sponzorského alebo zavedenie športových poukazov, pre všetky deti, nielen pre tie, ktoré sú už organizované v kluboch.

Tieto podporné opatrenie sa nakoniec nestali súčasťou schválenej podoby zákona o športe a aj inštitút zmluvy o sponzorstve v športe bol upravený do podoby, ktorá nie je pre športové kluby a sponzorov praktická (sponzorské poskytnuté často až koncom roka, keď podnikateľ vie odhadnúť svoj hospodársky výsledok za daný rok, musí sponzorovaný klub použiť v tom istom roku ako mu bolo sponzorské poskytnuté).

Nedoriešenie príjmovej stránky klubov pre nesúhlas Ministerstva financií SR politici „ošetrili“ tým, že schválili pre športovcov a kluby 3-ročné odvodové prázdniny, keď v zákone o sociálnom poistení a zákone o zákone o zdravotnom poistení schválili ustanovenie, že športovec vykonávajúci šport na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu sa na účely týchto zákonov nebude do 31.12.2018 považovať za zamestnanca.

Inak by beztak stratové slovenské kluby, ktorých fungovanie si vyžaduje každoročné dotovanie zo súkromných zdrojov, boli zaťažené novou povinnosťou vyberať preddavky na daň z príjmov zo závislej činnosti a odvody (sociálne a zdravotné) za svojich hráčov. Dovtedy hráčom posielali brutto sumu a hráči si všetko museli riešiť sami ako SZČO.

Schválením odvodových prázdnin si štát vytvoril priestor na prípravu legislatívneho opatrenia, ktorým by sa zvýšila motivácia pre súkromný sektor k tomu, aby podporil športové kluby. Táto úloha sa premietla aj do programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 až 2020.

V roku 2018 bola vykonaná analýza profesionálneho športu,⁵⁾ ktorej súčasťou bolo zistenie počtu profesionálnych športovcov v jednotlivých kolektívnych športoch a počet športovcov

⁴⁾ K vývoju právnej úpravy pracovnoprávnych vzťahov v športe pozri bližšie ROZHOVOR hráčskej asociácie hokeja s Petrom Sepešim. Dostupné na internete:

http://www.ucps.sk/ROZHOVOR_hracskej_asociacie_hokeja_s_Petrom_Sepesim

⁵⁾ O blízacom sa ekonomickom probléme slovenského profesionálneho športu z pohľadu (makro) ekonomiky Slovenska a (mikro)ekonomiky profesionálnych klubov. Dostupné na internete:

http://www.ucps.sk/O_bliziacom_sa_ekonomickom_probleme_slovenskeho_profesionalneho_sportu_z_pohladu_makroe_konomiky_Slovenska_a_mikroekonomiky_profesionalnych_klubov

Ešte raz a inak k problému odvodov profesionálnych športovcov - zamestnancov. Dostupné na internete: http://www.ucps.sk/Este_raz_a_inak_k_problemu_odvodov_profesionalnych_sportovcov_zamestnancov.

v platových hladinách 1000, 2000, 3000, 4000 a nad 5000 eur mesačne a bolo pripravené prechodné riešenie, ktoré by postupne začlenilo športovcov do sociálneho systému.

Verejná odborná diskusia o tomto riešení prebehla na Konferencii Šport a právo 2018.⁶⁾

Vládna koalícia sa však rozhodla aj na základe stanoviska Slovenského olympijského výboru, ktorý dlhodobo ignoruje a spochybňuje odborné podujatia, stanoviská, návrhy a aktivity SFZ a najmä nezávislej odbornej komunity tretieho sektora zastrešenej občianskym združením Učená právnická spoločnosť,⁷⁾ že situáciu vyrieši iba ďalším predĺžením odvodových prázdnin do 31.12.2021 schválením zákona č. 366/2018 Z. z.⁸⁾

To znamená, že dnes je situácia taká, že športovci a kluby profesionálneho športu majú pred sebou obdobie ešte viac ako dva roky, kedy nemajú povinnosť platiť sociálne odvody ani zdravotné odvody za hráčov, ktorých vykonávanie športu pre klub spĺňa znaky závislej práce. Kluby sú povinné pri týchto športovcoch zraziť a odviesť štátu preddavok na daň zo závislej činnosti 19 % resp. 25 % pri vyšších príjmoch športovca.

Zákon o športe v prechodných ustanoveniach upravil trojročné obdobie, v ktorom mali „dobehnúť“ zmluvné vzťahy uzavreté pred 1.1.2016 s tým, že po uplynutí tohto prechodného obdobia (od 1.1.2019) sa všetky zmluvy so športovcami vykonávajúcimi šport ako závislú prácu bude zo zákona pozeráť ako na zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu bez ohľadu na ich označenie alebo právny základ deklarovaný v zmluve medzi športovcom a klubom.⁹⁾

To znamená, že všetky kluby kolektívnych športov, kde športovec vykonáva šport pre klub spôsobom, ktorý napĺňa znaky závislej práce, mali najneskôr od 1.1.2019 zo zákona začať plniť povinnosti zamestnávateľa.

Zákon o športe od jeho prijatia v prechodnom trojročnom období aj po 1.1.2019 riadne dodržiavali kluby všetky najvyššej futbalovej ligy, ale iba niekoľko klubov hokeja (HC Košice a HC Slovan Bratislava, v roku 2019 údajne aj Liptovský Mikuláš). Ostatné hokejové kluby na základe stanoviska Rastislava Železníka, právneho zástupcu PRO-HOKEJ, a. s. s podporou SZĽH a organizácie PRO-HOKEJ, a. s., ktorú vytvorili hokejové kluby na riadenie najvyššej hokejovej súťaže, sa rozhodol, že nebude uzatvárať zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu ale bude tvrdiť, že športovci v hokeji sú SZČO.

Hokejové kluby napriek tomu, že Richard Lintner bol súčasťou pracovnej skupiny (neskôr sa stal riaditeľom a lobistom PRO-HOKEJa), ktorá pripravovala zákon o športe, takže jednoznačne poznal obsah, cieľ a účel novej právnej úpravy zmluvných vzťahov v športe, ktoré v tom čase ako bývalý hráč vítal a podporoval a aj napriek neskôr (po 1.1.2016) vydaným jednoznačným rozhodnutiam a stanoviskám inšpektorátu práce v Žiline, Národného inšpektorátu práce, Finančnej správy ale aj súdu o tom, že odplatné vykonávanie športu v kolektívnych športoch v najvyšších

⁶⁾ Šport a právo 2018 - UčPS tím (Odvody profesionálnych športovcov, fámy, kľúčové fakty a východiská, riešenia a čísla). Dostupné na internete: https://docs.google.com/presentation/d/1oYZBn1fPei_4-sOdDYiNrUDm-776UGB9RRak86NbGYq/edit#slide=id.p.

⁷⁾ Závery okrúhleho stola k téme odvodov profesionálnych športovcov - zamestnancov: Dostupné na internete: http://www.ucps.sk/Zavery_okruhleho_stola_k_teme_odvodov.

⁸⁾ Do NR SR bol doručený návrh zákona, ktorým sa navrhujú predĺžiť "odvodové prázdniny" športovcov a klubov o ďalšie 3 roky do 31.12.2021. Dostupné na internete: http://www.ucps.sk/Do_NR_SR_bol_doruceny_navrh_zakona_ktorym_sa_navrhuju_predlzit_odvodove_prazdniny_sportovcov_do_31_12_1921.

⁹⁾ Podľa § 102 ods. 4 zákona o športe: „Športové kluby, v ktorých športovci do 31. decembra 2015 vykonávajú šport spôsobom, ktorý spĺňa znaky závislej práce, upravujú svoje zmluvné vzťahy so športovcami v súlade s týmto zákonom do 31. decembra 2018. Po uplynutí tejto lehoty sa zmluva medzi športovcom a športovým klubom vykonávajúcim šport spôsobom, ktorý spĺňa znaky závislej práce bude považovať za zmluvu o profesionálnom vykonávaní športu podľa tohto zákona.“

súťažiach má znaky závislej práce, sa nepodriadili novej právnej úprave, a ani po 1.1.2019 neakceptovali, že hráči v kolektívnych športoch majú mať status zamestnanca podľa zákona o športe (od 1.1.2019 zo zákona) a rozhodli sa ísť cestou porušovania právneho poriadku SR.

V snahe vyhnúť sa možnému postihu za daňové správne delikty (podľa našich informácií hokejové kluby až na HC Košice a HK Slovan Bratislava neodvádzali za hráčov preddavky na daň z príjmov zo závislej činnosti, nakoľko s hráčmi uzatvárali tzv. „SZČO zmluvy“) ako aj možnému postihu za nelegálne zamestnávanie, zástupcovia hokeja (na tlačových besedách v NR SR k novele zákona o športe vystupovali Rastislav Železník a Richard Lintner) iniciovali novelu zákona o športe, ktorú 27.9.2019 predložili do NR SR poslanci za SNS Dušan Tittel a Tibor Jančula.

Ak je pravdivá informácia o tom, že inšpektoráty práce pripravovali začiatkom roku 2020 kontroly v hokejových a iných kluboch, je táto motivácia určitým spôsobom možno aj pochopiteľná. Je však neakceptovateľné z hľadiska dodržiavania zákonov, princípov primeranosti, materiálnej spravodlivosti, rovnosti pred zákonom, právnej istoty a legitímnych očakávaní, ale aj športových princípov fair play či z hľadiska ochrany hospodárskej súťaže a ochrany integrity súťaže medzi športovými klubmi, aby bolo hokejovým a prípadne aj iným klubom, ktoré štyri roky ignorujú zákon odpustené to, čo v súvislosti s dodržiavaním zmluvných vzťahov pri závislej práci športovcov podľa zákona o športe porušili, a tí, ktorí zákon o športe dodržiavali a na preddavkoch na daň z príjmov uhradili v súčte niekoľko miliónov eur a okrem toho sa v kluboch aj riadne starali o agendu svojich športovcov ako zamestnancov, fakticky vyjdú na posmech.

Toto by právny štát a jeho orgány, ktoré majú na to dosah, nemali pripustiť. V právnom štáte by malo byť diskriminačné riešenie, aké je obsiahnuté v prechodnom ustanovení § 106b schválenej novely zákona o športe, neakceptovateľné.

Na záver:

Na záver považujeme za potrebné uviesť, že schválená novela zákona o športe nerieši skutočnú príčinu ekonomických problémov slovenských ligových klubov v kolektívnych športoch, ktorým je nedostatok finančných prostriedkov z dôvodu chýbajúcich motivačných opatrení pre ich financovanie zo súkromných zdrojov, ale snaží sa riešiť len jeden z jej (budúcich) dôsledkov (nedostatok prostriedkov na úhradu odvodov za zamestnancov po 1.1.2022) a popri tom aj neetickú „amnestiu“ pre kluby, ktoré štyri roky porušovali zákon.

Schválená novela zákona o športe však nie je spôsobilá zabezpečiť ekonomickú konkurencieschopnosť slovenských ligových klubov s porovnateľnými európskymi štátmi.

V blízkej budúcnosti bude potrebné v súčinnosti s dotknutými rezortmi a športovými organizáciami pripraviť na základe analytických podkladov návrh skutočného systémového riešenia príčiny ekonomických problémov slovenských ligových klubov participatívnym spôsobom cestou odbornej i celospoločenskej verejnej diskusie. V opačnom prípade sa budú musieť slovenskí občania - fanúšikovia, zmieriť so stavom, že slovenské ligové kluby nebudú schopné vyrovnanej športovej súťaže s klubmi susedných či iných porovnateľných štátov, ktorých financovanie a športová úroveň sú dnes podstatne vyššie.

V tomto smere sú experti pôsobiaci na platforme UČPS pripravení nezištne poskytnúť svoju znalosť a skúsenosť nadobudnutú v oblasti športu a športového práva, vrátane tvorby športovej legislatívy za ostatných 10 rokov.